

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Збірник матеріалів
Міжнародної конференції
(м. Харків, 21 березня 2025 року)

Харків
ХНМУ
2025

УДК 37.013:61(082)
А43

Затверджено Вченою радою ХНМУ.
Протокол № 8 від 24.04.2025 р.

Редакційна колегія:

В. В. М'ясоєдов,
Н. М. Савельєва,
О. В. Кривошопка,
Ю. О. Садовниченко,
Л. В. Фоміна,
І. В. Корнейко,
І. В. Киричок,
В. В. Бріт'якова,
В. Ю. Джамєєв,
Н. О. Нікуліна,
П. Д. Перцев

А43 **Актуальні** питання педагогіки вищої медичної освіти: зб. матеріалів Міжнар. конф. (м. Харків, 21 берез. 2025 р.) / ред. кол.: В. В. М'ясоєдов, Н. М. Савельєва, О. В. Кривошопка та ін. Харків: ХНМУ, 2025. — 235 с.

У збірнику висвітлені питання сучасної педагогіки вищої медичної освіти, застосування кращих та інноваційних педагогічних підходів, технологій та методів, пошуку їх комбінацій для опанування теоретичних знань, практичних навичок і досягнення програмних результатів навчання, зважаючи на специфіку освітніх програм та навчального процесу здобувачів освіти медичних ЗВО.

УДК 37.013:61(082)

Тексти представлено в авторській редакції та мовою оригіналу. Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та авторський стиль праць, розміщених у збірнику.

© Харківський національний
медичний університет, 2025
© В. В. М'ясоєдов, Н. М. Савельєва,
О. В. Кривошопка та ін., 2025

Традиційні підходи та нові можливості підготовки до іспиту Крок 3 в умовах війни <i>Молодан В. І.</i>	149
Шляхи подолання освітніх втрат у вивченні медичної латини в умовах воєнного стану <i>Нагачевська С. А.</i>	150
Використання технологій у навчанні емпатії як складової формування професійних комунікацій у студентів медичних ЗВО <i>Некрасова Н. О., Соловійова С. В.</i>	152
Рейтинги зовнішнього оцінювання ЗВО та їх важливість для якості освіти <i>Нікуліна Н. О.</i>	154
Значення вербо-комунікативних навичок для здобувачів педіатричного профілю <i>Ольховська О. М., Колесник Я. В., Слєпченко М. Ю.</i>	156
Викладання навчальної дисципліни «Кріобіологічні технології в репродуктивній медицині» в підготовці докторів філософії в медичній галузі <i>Петрушко М. П.</i>	159
Особливості викладання пропедевтики внутрішньої медицини в сучасних умовах <i>Пилипенко В. В., Грищенко О. В.</i>	161
Оцінювання як засіб підтримки та стимулювання до навчання здобувачів вищої освіти <i>Пилипенко О. О.</i>	163
Методи та техніки навчання на кафедрі педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін при підготовці докторів філософії <i>Пилипишин О. І., Бондаренко С. В., Мельникова К. М.</i>	165
Можливості сучасної педагогіки вищої медичної освіти <i>Погоріла А. В., Сідорова О. В., Андрієнко К. Ю., Федотова О. Л.</i>	168
Упровадження методів розвитку критичного мислення під час іспиту-співбесіди лікарів на циклах підвищення кваліфікації <i>Подаваленко А. П., Зеленська Л. Д., Білера Н. В.</i>	169
Використання інноваційних технологій у підготовці студентів-медиків і лікарів-інтернів <i>Попович З. Б.</i>	172
Вплив вебтехнологій на якість навчання студентів медико-біологічного профілю <i>Попович Я. М., Попович Г. Б.</i>	174
Вплив дисципліни за вибором у студентів-медиків на вибір хірургічної спеціальності <i>Попович Я. М.</i>	175
Роль симуляційного класу в засвоєнні практичних навичок у студентів-бакалаврів з хірургічних дисциплін <i>Попович Я. М.</i>	177
Міждисциплінарна інтеграція при вивченні дисципліни «Біологія індивідуального розвитку» <i>Привроцька І. Б.</i>	178
Огляд додатків зі штучним інтелектом для організації учбового процесу <i>Пристапа Б. В.</i>	180
Позитивні практики арт-терапії у вищій школі <i>Рибалко Л. С., Овсюк Д. Р., Дін Жуцзэ</i>	183
Формування професійної етики в студентів медичних закладів вищої освіти <i>Рихлік С. В., Тищенко О. М.</i>	185
Емоційне здоров'я студентів-медиків в умовах війни <i>Романенко А. В.</i>	187
Контроль знань студентів та лікарів циклів післядипломної освіти <i>Россіхін В. В., Антонян І. М., Бухмін О. В., Мегера В. В.</i>	190
Дистанційний курс з освітнього компоненту «Медична хімія»: аналіз зворотного зв'язку <i>Сирова Г. О., Чаленко Н. М., Козуб С. М., Савельєва О. В., Присяжний О. В.</i>	192
Інноваційні підходи до процесу безперервного професійного розвитку для здобувачів фармацевтичної освіти <i>Степанова О. А., Унгурян Л. М., Беляєва О. А.</i>	194
Дуальна освіта — перспективний шлях медичної освіти в Україні <i>Товажнянська О. Л., Некрасова Н. О., Каук О. І.</i>	195

готовність. Критичне мислення є важливою компетенцією для медичних працівників, оскільки воно дозволяє аналізувати інформацію, оцінювати ризики та приймати обґрунтовані рішення. Педагогічні стратегії, які сприяють розвитку критичного мислення, включають активне навчання, дискусії, групові проекти та рольові ігри. Викладачі намагаються створювати умови, за яких здобувачі освіти можуть ставити запитання, обговорювати та оскаржувати інформацію, що сприяє формуванню аналітичного підходу до навчання. Міждисциплінарний підхід до навчання дозволяє стейкхолдерам отримати комплексне уявлення про пацієнта та його потреби. Співпраця між різними факультетами та спеціальностями може сприяти розвитку більш цілісного підходу до медичного навчання.

Висновки. Вища медична освіта потребує інноваційних методів, таких як: проблемно-орієнтоване, симуляційне та електронне навчання, для розвитку критичного мислення та практичних навичок. Інтеграція теорії з практикою через клінічні випадки та стажування є важливою. Міждисциплінарний підхід забезпечує комплексне розуміння пацієнтів. Для покращення якості освіти необхідно продовжувати впроваджувати нові методи та зв'язок між теорією та практикою.

Перелік використаних джерел

1. Наливайко О, Наливайко Н. Роль індивідуальних освітніх траєкторій у сучасному «цифровому суспільстві». Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: збірник статей IV Міжнародної науково-практичної конференції 7–8 листопада 2019 р. Українська медична стоматологічна академія. 2019:278–280.
2. Фоміна ЛВ, Наливайко НА. Розвиток педагогічного потенціалу медичних закладів вищої освіти. Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія». 2019;62:180–192.
3. Крючко ТО, Кушнерева ТВ, Харшман ВП. Методологія симуляційного навчання. Актуальні питання контролю якості освіти у вищих навчальних закладах: матеріали конференції з міжнародною участю. 2018:136–137.
4. Михайловська НС, Олійник ТВ, Міняйленко ЛЄ, Стецюк Ю. Онлайн-курси як складова змішаного навчання на клінічних кафедрах. Науковий вісник інноваційних технологій. 2018;2(18):5–17.

■ Упровадження методів розвитку критичного мислення під час іспиту-співбесіди лікарів на циклах підвищення кваліфікації

Подаваленко А. П., Зеленська Л. Д., Білера Н. В.

Харківський національний медичний університет, Харків, Україна

Освітній процес у закладах вищої медичної освіти є складним, він базується на співпраці слухача та викладача й орієнтований на розвиток у майбутнього лікаря аналітичного підходу до будь-якого

навчального матеріалу. В Україні професійна підготовка лікарів включає післядипломну освіту, яка є частиною системи безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників [1]. На сучасному етапі реформування медичної системи центр охорони здоров'я змістився з епізодичного догляду за окремими особами в лікарнях на зміцнення здоров'я в суспільстві, а з патерналізму та випадкової допомоги на узгоджене управління, засноване на доказах ефективності та безпеки. Медична підготовка стає все більш орієнтованою на слухача, з акцентом на активне навчання, а не на пасивне отримання знань, і на оцінку клінічної чи епідеміологічної компетентності, а не на здатність запам'ятовувати та згадувати непов'язані факти. Тож, для забезпечення безперервного надання високоякісної медичної допомоги необхідна система медичної освіти, яка постійно розвивається та удосконалюється, коригується в залежності від змін, що відбуваються в суспільстві [2, с. 12].

Викладачі кафедри гігієни, епідеміології, дезінфектології та професійних хвороб Харківського національного медичного університету (ХНМУ) з 2023 року почали впроваджувати в освітній процес післядипломної освіти методи розвитку критичного мислення на циклах спеціалізації та тематичного удосконалення. Проведені дослідження показали, що найбільш дієвими методами виявилися проблемно-орієнтовне навчання, інтерактивні лекції, семінари-дискусії, аналіз наукових статей та досліджень, метод кейсів, рефлексивна практика, тренінги з логіки та аргументації. Завдяки цим методами викладачам кафедри вдалося підвищити якість освіти, роблячи її більш інтерактивною та спрямованою на формування навичок, важливих для лікарської практики [3, с. 92]. Утім, слід зазначити, що використання методів розвитку критичного мислення під час підготовки лікарів у системі післядипломної освіти може стикатися з певними проблемами, а саме: опір змінам, недостатня підготовка викладачів, обмежені ресурси та час, складність оцінювання, нерівномірний рівень підготовки, культурні та соціальні бар'єри. Так, багато лікарів, особливо з великим досвідом, можуть скептично ставитися до нових методів навчання та віддавати перевагу традиційним підходам. Інтерактивні методи навчання часто вимагають більше часу та ресурсів, ніж традиційні лекції, що може виявитися проблематичним в умовах обмежених бюджетів та завантаженості лікарів. Оцінювання навичок критичного мислення може виявитися складним і суб'єктивним процесом. Традиційні методи оцінювання такі, як: тестування, не завжди підходять для оцінки зазначених навичок. Тому, для оцінки рівня знань лікарів на заняттях післядипломної освіти викладачі активно використовували методи розвитку критичного мислення на іспитах, які більшою мірою трактувалися як іспити-співбесіди, де поєднували елементи тестування та живого діалогу, що дозволило перевірити не

лише рівень знань, а й уміння аргументувати свою точку зору, логічно мислити та швидко реагувати на запитання. Водночас, до співбесіди залучали всіх слухачів, які проходили навчання на цьому циклі підвищення кваліфікації.

Тож, застосування методів розвитку критичного мислення лікарів під час іспиту-співбесіди на циклах підвищення кваліфікації виявилося дієвим для забезпечення якісної медичної підготовки. Адже лікарі повинні володіти не лише теоретичними знаннями, а й аналізувати епідеміологічні випадки, ухвалювати рішення в умовах невизначеності, аргументувати свою позицію та відрізнити достовірні дані від хибних. Так, проблемно-орієнтоване навчання навчило лікарів самостійно шукати рішення, аналізувати інформацію та робити висновки щодо змодельованої епідемічної ситуації. Це допомогло формувати навички аналізу та синтезу інформації, мислити алгоритмічно та ухвалювати обґрунтовані рішення. Найефективнішими на іспиті-співбесіді виявилися дискусійні методи (дебати, «за і проти», аналіз помилок), де лікарі розглядали суперечливі питання, наприклад, щодо доцільності антирабійної специфічної допомоги чи екстреної специфічної профілактики правця, та відстоювали свою позицію. Причому, у дискусії брали участь усі слухачів, серед яких були фахівці з великим стажем практичної діяльності, які під час наших дебатів аналізували помилки. Такий підхід до іспиту-співбесіди покращив уміння лікаря аргументувати свою думку, аналізувати різні точки зору та оцінювати ризики. При використанні епідеміологічних кейсів із доказової медицини лікарі аналізували реальні епідемічні ситуації та застосовували їх до конкретних випадків, де визначали епідеміологічні ризики розвитку та поширення епідемічного процесу інфекційного захворювання. Це навчило лікаря працювати з науковими даними та запобігло прийняттю рішень на основі суб'єктивного досвіду.

Досвід застосування різних методів та прийомів розвитку критичного мислення лікарів під час іспиту-співбесіди показав, що викладачі, розглядаючи певне питання із слухачами, застосовували одночасно декілька методів та прийомів. Такий підхід щодо оцінювання рівня знань лікаря на циклах тематичного удосконалення дозволив за короткий період підготовки (78 годин) навчити лікаря активно аналізувати та обговорювати нові наукові відкриття та технології. Водночас, викладачі заохочували лікарів приділяти увагу критичному аналізу наукової літератури, обговоренню наукових статей, оцінці доказів та виробленню власних переконань на основі наукових фактів. Це підвищило готовність лікарів до швидкої реакції в надзвичайних ситуаціях, наприклад, при реєстрації особливо небезпечної інфекції. Тож, висококваліфікований лікар може зменшити ризики ускладнення епідемічної ситуації з інфекційних хвороб, попередити епідемію та пандемію.

Отже, для ефективного розвитку критичного мислення лікарів під час іспиту-співбесіди найкраще використовувати комбінацію різних методів. Поєднання проблемно-орієнтовного навчання, дебатів та аналізу доказової медицини сприяє формуванню комплексного підходу до вирішення проблем та ухвалення рішень.

Перелік використаних джерел

1. Наказ МОЗ України від 25.07. 2023 р. № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями». Київ, 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1362-23#Text>
2. Zayapragassarazan, Zayabalaradjane; Menon, Vikas; Kar, Sitanshu Sekhar; Batmanabane, Gitanjali. Understanding Critical Thinking to Create Better Doctors. *Journal of Advances in Medical Education and Research*. 2016;1(3):9–13. URL: https://www.researchgate.net/publication/313919846_Understanding_Critical_Thinking_to_Create_Better_Doctors
3. Подаваленко А. П., Зеленська Л. Д., Білера Н. В. Розвиток професійної компетентності лікарів на циклах підвищення кваліфікації з використанням методів критичного мислення. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Випуск 72. С. 89–92.

■ Використання інноваційних технологій у підготовці студентів-медиків і лікарів-інтернів

Попович З. Б.

Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ, Україна

Інтеграція інноваційних технологій у навчальний процес становить один із ключових напрямів модернізації системи вищої медичної освіти. Важливим завданням є формування у випускника медичного ЗВО певного світогляду, набуття ним достатньої кількості та рівня компетентностей, що забезпечать його якісну професійну діяльність та конкурентоспроможність. Використання цифрових технологій, симуляційного навчання, віртуальної реальності (VR), доповненої реальності (AR) та штучного інтелекту (AI) значно підвищує якість підготовки майбутніх медичних працівників, забезпечуючи їх конкурентоспроможність та професійну мобільність. Освіта повинна відповідати міжнародним стандартам і надавати студентам можливість ефективно застосовувати отримані знання на практиці. Інноваційні освітні технології вважаємо ключовим фактором при формуванні компетентного фахівця. У медичній освіті необхідно приділяти більше уваги питанням упровадження компетентнісного підходу, тоді сучасна система освіти у сфері охорони здоров'я буде відповідати міжнародним стандартам. На нашу думку, основні складові навчання можуть бути такими:

Наукове видання

М'ясоєдов Валерій Васильович
Савельєва Наталія Миколаївна
Кривошопка Олександр Вікторович
Садовниченко Юрій Олександрович
Фоміна Людмила Володимирівна
Корнейко Ірина Василівна
Киричок Ірина Василівна
Брїтякова Вікторія Вікторівна
Джамєєв Вадим Юрійович
Нїкулїна Наталїя Олексїївна
Перцев Павло Дмитрович

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Збірник матеріалів
Міжнародної конференції
(м. Харків, 21 березня 2025 року)

Відповідальний за випуск: Садовниченко Ю. О.
Комп'ютерний набір та верстка: Джамєєв В. Ю.